

Opnieuw matig jaar voor Kwartelkoningen

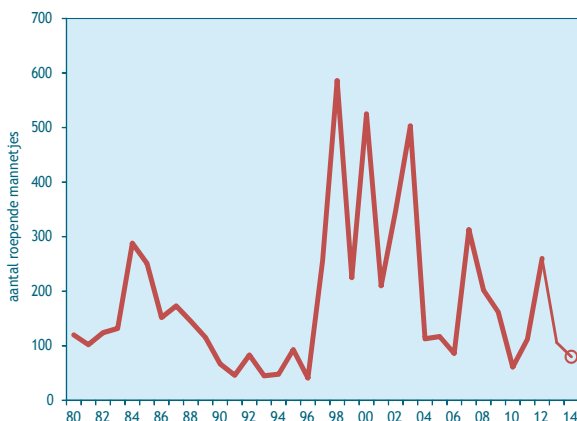

Met de resultaten van de eerste landelijke simultaantelling begin juni op zak kan een eerste balans worden opgemaakt van het nieuwe Kwartelkoningseizoen. En die is niet om over te juichen. Tot eind juni zijn in het hele land ca. 80 roepende vogels vastgesteld. Hoewel dat aantal in de loop van de zomer nog kan toenemen door vogels die voor een tweede broedsel gaan, verwachten we niet dat het aantal heel ver over de 100 roepende mannetjes gaat komen. De grootste aantallen (tot eind juni 24 vogels) zitten in het Groningse Oldambt. Opvallend schaars is de soort daarentegen in de uiterwaarden van de Grote Rivieren.

Een blik op de lange termijn trend (figuur 1) laat zien dat de huidige situatie past bij de trend van de laatste jaren: piekjaren komen steeds minder voor, en de hoogte van de pieken gaan omlaag. En dat ondanks de toegenomen aandacht van terreinbeheerders en agrariërs om Kwartelkoningen voor uitmaaien te behoeden. Ook dit jaar is zowel in de graslanden als in de akkers (akkerranden en natuurbraakpercelen in het Oldambt) in overleg met terreinbeheerders, agrarische natuurverenigingen en agrariërs weer een belangrijk aantal Kwartelkoningen beschermd. Zonder die maatregelen zou het aantal Kwartelkoningen nog wel eens veel lager kunnen uitpakken, want we weten uit terugmeldingen van geringde vogels dat in ieder geval een deel van de bij ons roepende Kwartelkoningen ook in volgende jaren weer present is. Of dat ook geldt voor de in ons land geboren kuikens blijft onduidelijk zonder uitgebreid onderzoek.

We vermoeden dat de huidige neergaande trend vooral te maken heeft met een afname van de populatie als geheel. Het is bekend dat de kwartelkoning-populatie aan sterke schommelingen onderhevig is. Die worden vooral bepaald door het succes van de beide broedsels, die nodig zijn om de populatie op peil te houden (de overleving van de volwassen vogels is volgens onderzoek van Rhys Green in Schotland slechts 25%). Bij de opleving van de populatie in veel West-Europese landen tegen het einde van de jaren negentig wordt algemeen aangenomen dat die is gevoed door het op grote schaal beschikbaar komen van geschikt habitat in met name Rusland, als gevolg van de grote politieke en landbouwkundige omwentelingen (Schäffer & Green in RSPB Conservation Review 13: 18-24). Die ontwikkeling heeft de populatie als geheel vermoedelijk een enorme boost gegeven en leidde ook tot een lagere status op de internationale Rode Lijst. De afname die we niet alleen in ons land, maar ook omringende landen zien, zou wel eens het uitdoven van deze boost kunnen zijn. Ook in Oost-Europa en Rusland blijven Kwartelkoningen deels erg afhankelijk van landgebruik en landbouwkundige ontwikkelingen, en met het enerzijds verbossen van voormalige landbouwpercelen en de intensivering elders, ziet de toekomst van Kwartelkoningen er allerminst rooskleurig uit.

● Kees Koffijberg & Jan Schoppers

Figuur 1. Trend van Kwartelkoningen in Nederland (roepende mannetjes) sinds 1980.